

جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا (ع)
ضرورتی فرا روی توسعه‌ی فرهنگی کشور

سید جواد جمفري

دبیرخانه‌ی دائمی جشنواره‌ی فرهنگی و هنری امام رضا (ع)

سرشناسه	: جعفری، جواد، ۱۳۳۶ -
عنوان و پدیدآور	: جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) ضرورتی فراوری توسعه‌ی فرهنگی کشور / جواد جعفری
مشخصات نشر	: مشهد: جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع)، دبیرخانه دائمی، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری	: ۸۸ ص. ۱۵ ص. تصویر.
شابک	: 964 - 06 - 8848 - 7
یادداشت	: فیا
یادداشت	: این کتاب درباره معرفی جشنواره‌های تحقیقی امام رضا(ع) در دهستان کشور است.
موضوع	: علی بن موسی(ع)، امام هشتم، ۴۱۵۳ - ۲۰۲ ق.
موضوع	: جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع) (سومین: ۱۳۸۴: مشهد).
موضوع	: جشنواره‌ها.
شناسه افزوده	: جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع). دبیرخانه دائمی.
رده‌بندی کنگره	: الف ۱۳۸۴ ج ۵ / ۳۵ / ۲۴۷ BP
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷-۹۵۷
شماره کتابخانه ملی	: ۳۱۲۹۴ - ۸۵ م

جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) ضرورتی فراوری توسعه‌ی فرهنگی کشور

سید جواد جعفری

ناشر: دبیرخانه‌ی دائمی جشنواره‌ی فرهنگی و هنری امام رضا(ع)

طرح روی جلد: علی غفارپور

تایپ: راضیه مظفری - صفحه‌آرایی: وحید عباسی

چاپ اول، تابستان ۱۳۸۵

شمارگان: ۲۰۰۰

چاپ: دقت

کلیه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

ISBN: 964 - 06 - 8848 - 7

شابک: ۹۶۴ - ۰۶ - ۸۸۴۸ - ۷

فهرست

پیشگفتار	۹
مقدمه	۱۱
پیام ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران	۱۷
پیوند هویت ایرانی با فرهنگ رضوی	۱۹
رسالت استان خراسان رضوی در انتشار فرهنگ عظیم رضوی	۲۲
ضرورت الهام از پیامبر اعظم (ص) در رسیدن به اهداف فرهنگی نظام مقدس جمهوری اسلامی ...	۲۴
تأثیر رهبری و قیادت حضرت امام هشتم علیه السلام در زندگی دنیوی و اخروی	۲۷
ضرورت بزرگداشت فرهنگ ائمه طاهرين در آيينه روايات	۳۱
کليات	۳۳
دستورالعمل برگزاری جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا (ع)	۳۶
دستمایه‌های فرهنگی هنری از سیره‌ی حضرت امام رضا (ع) فراروی آینده‌ی جشنواره	۴۱

۴۵	مسیر تاریخی امام رضا(ع) و ضرورت بازسازی این مسیر
۴۹	سرچشمه گرفتن محسوس از معقول به عنوان رمز ماندگاری هنر
۵۲	احیاء آثار فرهنگی امام رضا(ع) یک ضرورت انکارناپذیر در جامعه‌ی امروز
۵۶	تتبع در معارف اهل بیت(ع) به ویژه حضرت امام رضا(ع) به عنوان عامل هدایتگر جامعه
۵۹	توجه به ابعاد معنوی و عملی زندگی امام رضا(ع) و اشاعه‌ی آن
۶۳	ضرورت ایمان و عمل صالح در برگزاری جشنواره فرهنگی - هنری امام رضا علیه السلام
۶۵	وظایف ما در قبال اشاعه علم ائمه علیهم السلام
۶۸	نفوذ در دل مردم و موفقیت در اهداف
۷۰	ویژگیهای احیاءگران مکتب اهل بیت علیهم السلام
۷۲	ضرورت تحقیق و تفحص در اقوال و افعال امام رضا(ع)
۷۵	جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) و توسعه‌ی فرهنگی
۸۳	مشهد، شهر جهانی و امام رضا(ع) فرهنگ جهانی
۸۷	جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) به روایت تصویر

پیشگفتار

ای شمس شمس ای خدا را آیه
اندو ختم از ولای تو سرمایه
فردا چه کنم؟ اگر بپرسند چرا
رنگی نگرفته‌اید از این همسایه؟^۱

... سرچشمه‌ی رضا و تسلیم را می‌بینی و دلی صفا می‌دهی، دلت پر می‌کشد
که‌ای کاش کبوتری خسته می‌بودی و بر فراز گلدسته‌ها و گنبد طلایی حریمش مأوا
می‌گرفتی و نسیم رضا و خشنودی، پریشانی بالهایت را در خود حل می‌کرد، یا
جرعه‌ای آب می‌بودی که کاسه‌های طلایی سقاخانه را می‌سودند و گلوی تشنه‌ای
از تشنه‌کامان محبت او را سیراب می‌ساختند و یا حتی صدای خش خش جاروی
خادمی دلبسته به عشق مولا که قطره‌ای اشک گونه‌هایش را نوازش می‌دهد و انگار
در طلایی نگاه خورشید که پرتوی زرینش را از گوشه و کنار ابرها هویدا می‌سازد،
زیر لب زمزمه می‌کند:

۱ - محمد جواد غفورزاده، «شفق»

چون آفتاب عالم امکان بود رضا
خورشید کی رسد به بلندای آفتاب؟^۱
و یا شاید هم قطره‌ی شعر ناب و زلالی می‌بودی که فقط از یک دریاچه‌ی پاک
احساس می‌تواند به دریای بیکران محبت آستانش بریزد:

ای ضریحت آبشار آفتاب
هر رواق سایه‌سار آفتاب
ای سر هفت آسمان بر خاک تو
ای دو صد عیسی گریبان چاک تو
...

کاش من هم کفشدارت می‌شدم
اشک شوقی بر مزارت می‌شدم^۲

مقدمه

...ما مفتخریم که ائمه‌ی معصومین از علی بن ابیطالب گرفته تا منجی بشریت، حضرت مهدی صاحب‌الزمان علیه‌الاف التحیه والسلام که به قدرت خداوند قادر، زنده و ناظر امور است ما هستند... ما مفتخریم به همه‌ی ائمه‌ی معصومین علیهم صلوات الله و متعهد به پیروی آنانیم.

«قسمتی از وصیتنامه‌ی سیاسی الهی امام خمینی ره»

...انقلاب ارتباطات و موج سوم، دهکده‌ی جهانی و اکنون کلبه‌ی جهانی و شکسته شدن مرزهای جغرافیایی به وسیله‌ی امواج واقعیت‌های کم و بیش تلخ و شیرینی هستند که بهره جستن از برکات آن و پرهیز از استحاله در پیامدهای نامیمون آن کاری بسیار دشوار است. امروز بخواهیم یا نخواهیم، شبکه‌ی جهانی با انبوهی از اطلاعات حساب شده و حساب نشده گوش و چشم جوانانمان را درنوردیده است و در این عصر جهانی شدن ما هم وظیفه داریم فرهنگمان را جهانی کنیم و البته با تکیه بر مبانی اعتقادی دین بزرگ اسلام. امروز نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران فرصت و قابلیت گرانسنگی است که می‌تواند به اشاعه‌ی دستاوردهای یگانه دین انسان‌ساز و مکتب‌رهایی بخش که فرهنگ ائمه‌ی طاهرین یکی از این

دستاوردهاست به سرتاسر جهان پردازد، به ویژه اینکه قسمتی از دستاوردهای این فرهنگ آسمانی یکی از اخلاف پاک پیامبر عظیم‌الشأن آن است که از فرزندان حضرت فاطمه زهرا(س) و علی مرتضی است و خاک پایش توتیای چشم ایرانیان شده است و نعمت و جودش برکت و سعادت را میهمان چشم و دل این ملت نموده است... امروز اگر امام رضا(ع) یک عشق جهانی است باید تبدیل به یک فرهنگ جهانی شود و هنر ابزار قدرتمندی است که در انتقال این مفاهیم نقش عمده‌ای به عهده دارد. همان هنری که حقیقت آن را مقام معظم رهبری با تعبیر زیبا «عطیه‌ی الهی» خوانده‌اند. ایشان در جلسه‌ای با حضور هنرمندان فرموده‌اند: «امیدواریم که ارزش هنر در همان جایگاه حقیقی خودش، اول مورد توجه خود اهل هنر قرارگیرد و آنها به ارزش معموله‌ی با ارزشی که در وجود آنهاست توجه کنند و آن را احترام نمایند. احترام کردنش هم به این است که آن را در جای شایسته‌ای خرج کنند. امام سجاد(ع) در حدیثی می‌فرماید: «جان و وجود انسانی تو ارزشمندترین چیزهاست. هیچ چیزی جز بهشت موعود خدا نمی‌تواند بهای این جان قرارگیرد این را به غیر بهشت خدا ندهید.» هنر بخشی از آن فاخرترین و ارزشمندترین قسمتهای جان انسانی است. باید برای این ارزشی قائل شد و آن را برای خدا خرج کرد...»

جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) قالبی است که به نظر می‌رسد می‌تواند علاوه بر اینکه با اشاعه‌ی فرهنگ منور رضوی نسل جوان ما را از هجوم لجام گسیخته‌ی فرهنگهای منحط و متأسفانه غالب جهانی برهاند، می‌تواند دین این کشور عزیز را برای جهانی کردن فرهنگ امام رضا(ع) نیز ادا نماید و آن وقت ادعا کند هنر ایرانی یک حقیقت فاخر و ارزشمند آن بوده است که برای خدا خرج شده است...

گذشته از همه این ضرورتها که برشمرده شد، ما به دستورائمه و پیشوایان دین، مکلف به احیاء امر امامان شده‌ایم. اباصلت عبدالسلام بن صالح هروی به نقل حضرت امام رضا(ع) می‌گوید: خداوند رحمت کند کسی که امر ما را زنده بدارد. و در تفسیر زنده نگه داشتن امر امام می‌فرمایند: علوم و معارف ما را فراگیرد و به مردم بیاموزد، زیرا که اگر مردم خوبها و فواید سخن ما را بدانند، از ما پیروی می‌کنند. و

فرهیختگان و هنرمندان و فرزندگان عرصه فرهنگ و هنر در کشور در احیاء امر آن امام همام قیام به تکلیف نمودند که خروجی آن جشنواره فرهنگی هنری امام رضا^(ع) است که قصد دارد به صورت فراگیر، سیره، گفتار و معارف آن امام همام را در قالبهای جذاب فرهنگی و هنری منتشر نماید.

از دیگر سو قرار گرفتن استان در شاهراه مبادلاتی کشورهای آسیای میانه و اهمیت آن به لحاظ فرهنگی - سیاسی و اقتصادی و ضرورت تدابیر فرهنگی برای بسط و گسترش فرهنگ ولایی و رضوی به عنوان منطقه‌ای که هشتمین خورشید آسمان ولایت و امامت به عنوان مهمترین ذخیره‌های معنوی فرهنگ تشیع، انوار قدسی هدایتگری و راهبری‌اش را بر شیدایان معرفت طریقتش پراکنده است و در عمق جانها نفوذ یافته و تالو آن به اقصی نقاط جهان نیز چشم‌نوازی کرده و دل‌های بسیاری را مفتون و شیفته‌ی این حقیقت قدسی نموده است که سالانه میلیونها زائر از این خوان معنوی نعمت برمی‌گیرند. علاوه بر آن پهنه‌ی ایران اسلامی و به ویژه خراسان رضوی که چهره‌های جهانی ادب و فرهنگ و هنر را عرضه داشته است این استحقاق را دارد که نه تنها از جایگاه ملی بلکه منطقه‌ای و جهانی نقش هدایتگری و راهبری یک جریان عظیم فرهنگی آن هم با الهام از وجود مقدس حضرت ثامن الحجج^(ع) را داشته باشد که این موضوع نه تنها اداء دین به محضر وجود مقدس حضرت علی بن موسی الرضا^(ع) است بلکه اداء دین به محضر حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و ندای قدسی فرود آمده بر ایشان که: «قُلْ لَا اسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» و امروز مودت اهل بیت علیهم السلام در معرفت و شناخت آن بزرگواران و تسری این شناخت به همه‌ی جانهای تشنه در همه جای دنیاست. دایرة‌المعارف بزرگی از اخلاق، معنویت، علم، فضیلت و همه‌ی کمالات متصور انسانی در اختیار ماست که بهره‌برداری از آن هم موجب توسعه و غنای بیشتر فرهنگ ایرانی اسلامی ما می‌شود و هم صدور آن به خارج از مرزها بر استحکام شیرازه‌های این فرهنگ کهن و ماندگار می‌افزاید و نکته‌ی قابل توجه دیگر اینکه اسلام دین شادابی، رشد، پویایی و بالندگی و نشاط است و خوبتر آن‌که نشاط و شادابی و پویایی جامعه‌ی ما نیز پیوندی ناگسستنی با

اثمه‌ی اطهار علیهم‌السلام بیابد که شادی ائمه‌ی اطهار شادی با شعور و معرفت جامعه‌ی ما و اندوه آنان اندوه با معرفت و شناخت از آنان باشد... و مشهد پایتخت معنوی ایران اسلامی و زیارتگاه میلیون‌ها عاشق دلسوخته از سراسر جهان است و ضرورت‌های توجه فرهنگی به این حوزه از لحاظ اقلیمی و استراتژیک انکارناپذیر است. بی‌شک باید تبادلات فرهنگی اقتصادی یک شهر جهانی در سطح جهانی تعریف شود و با پیشرفت ارتباطات و تغییر نحوه نگرش جوامع، امروز یکی از راه‌های حضور در عرصه‌های جهانی، حضور فرهنگی و هنری است و ثبات و امنیت هویت ملی و دینی و فرهنگی، وابسته به بهره‌گیری از سازوکارهای تأثیر و تأثر مناسب فرهنگی است.

بنابر همه‌ی موارد برشمرد شده و باور ضرورت‌های موجود از سوی متولیان حوزه‌ی فرهنگ برای ایجاد یک جریان فرهنگی بزرگ با رویکرد اشاعه‌ی فرهنگ زندگانی امام رضا(ع) با ابتکار شورای فرهنگ عمومی استان خراسان در تدوین چهار چوب چگونگی برگزاری جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) در استان خراسان و تأیید شورای برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ابلاغ آن از سوی وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی، دبیرخانه‌ی دائمی جشنواره در مشهد مقدس راه‌اندازی گردید. جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع) به عنوان نماد تعلق و وابستگی به معارف اهل بیت علیهم‌السلام و به‌ویژه حضرت ثامن الحجج(ع) به عنوان عامل اصلی غنای فرهنگی که ما ایرانیان توفیق برچشم‌گذاشتن غبار قدومش را یافته‌ایم و معتقدیم شایسته‌ترین الگوها برای حیات فردی و اجتماعی هستند، اداء دینی هرچند کوچک به ساحت مقدس حضرت امام رضا(ع)، تمامیت فرهنگی کشور باشکوه‌مان ایران، مردم قدرشناس و هنرمندان و فرهیختگان است که امید است مرضی خداوند سبحان و مورد عنایت آن نور هشتمین قرار گرفته باشد. جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع) با دل‌های مالا مال از عشق و ارادت به محضر هشتمین مهر نبی(ص) از جایگاه خراسان با هدف گسترش فعالیت‌های فرهنگی هنری مرتبط با سیره امام رضا(ع) و گرامی‌داشت پدیدآورندگان برتر آثار فرهنگی هنری در این زمینه رقم خورد که با همت مجموعه‌ی مدیریت استان و اقشار مختلف مردم،

اولین جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) - اگرچه با بضاعت‌های اندک - در دی ماه ۱۳۸۲ برگزار گردید. اولین جشنواره با هشت رویداد فرهنگی، هنری شامل: نمایشگاه قرآن و عترت - جشنواره‌ی شعر رضوی - همایش دین پژوهان - جشنواره‌ی تئاتر دینی - نمایشگاه خوشنویسی به همراه نهمین مجمع نمایندگان منتخب انجمن خوشنویسان ایران - فیلم و عکس رضوی و سرود ضامن آهو در مشهد فرصت بروز یافت که در فاصله‌ی روزهای سالروز میلاد با سعادت حضرت معصومه سلام‌الله علیها و میلاد حضرت علی بی موسی‌الرضا(ع) برگزار گردید.

دومین جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) نیز در آذرماه سال ۱۳۸۳ با الهام از مسیر تاریخی حرکت امام رضا(ع) به ایران و با یک تلفیق زیبای فرهنگی جغرافیایی، چهار استان که غبار قدوم کاروان آن فرزانه از مدینه به مرو به چشم و دلشان نشسته بود و نیز با رویکرد مشارکت هر چه بیشتر همه‌ی استانهای کشور همزمان با مشهد در سه استان قم، فارس و یزد برگزار گردید.

عناوین رویدادهای این جشنواره عبارت بود از: افتتاحیه‌ی جشنواره‌ی امام رضا(ع) و همایش بزرگداشت حضرت معصومه(س) در استان قم - جشنواره‌ی هنرهای تجسمی رضوی در استان فارس - جشنواره‌ی خوشنویسی در استان یزد، فیلم و عکس رضوی، جشنواره‌ی شعر رضوی و جشنواره‌ی مطبوعات دینی در مشهد مقدس. به حول و قوه‌ی الهی سومین جشنواره‌ی فرهنگی هنری امام رضا(ع) با مشارکت استانهای بیشتری که غبار قدوم آن امام همام بر چشمان قلبشان نشسته است برگزار گردید.

سومین جشنواره با مشارکت استانهای قم، فارس، یزد، خوزستان، سمنان، کرمان، اصفهان، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خراسان رضوی مهلت بروز و ظهور یافت با افکار زیبایی که غزل‌سرای پهنه‌ی معرفت رضوی شدند، سرانگشتان هنرمندی که سیاه‌مشق عشق در ساحت ملکوتی‌اش نوشتند و حنجره‌های آسمانی که نغمه‌ی دلدادگی و شیفتگی به محضر قدسی‌اش در انداختند و دیدگانی که خلق کردند تصویر در تصویر حکایت شیدایی در آستان اسوه‌ی صبر و رضا و خلاصه از هرچه که بتواند در زمره‌ی اداء دین به محضر پیامبر والا مقام اسلام برای دادن اجر و

مزد رسالت گرانبهایش باشد دریغ نگردید و همه و همه منتج به خلق قریب به ۶۰۰۰ اثر فرهنگی هنری گردید که یقیناً کمک به انتشار گسترده این آثار، مصداق توسعه و ترویج احیاء امر امام(ع) و انتقال زیباییهای آن به مردم است و از همین روست که آیات عظام و علمای اعلام، این حرکت را مرضی خداوند متعال دانسته و رئیس محترم جمهوری در پیامشان برگزاری این جشنواره را گسترش فرهنگ اسلامی دانسته و وزیر معزز فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در سخنرانی مراسم آغازین سومین جشنواره در قم، وجود بابرکت حضرت علی بن موسی الرضا(ع) و خواهر بزرگوار ایشان حضرت معصومه(س) را موجب همبستگی ملت ایران قلمداد نمودند و حقیقتاً این همبستگی در جشنواره فرهنگی هنری امام رضا(ع) در ایجاد هدف واحد استانهای برگزارکننده به نحو بارزی متجلی است.